

Bevezető

A 16. század második felében Erdély valamelyik szász városából elindult egy fiatal ember, aki később magát Hexerich von Kelchblattnak (Varázsló a Szirmok vidékéről) nevezte, hogy elsajátítsa a prédikátor mesterséghez szükséges tudást valamelyik német város egyetemén, ahogy ezt számtalan társa is tette. Az egyetemen aztán megismerkedett a kor legizgatóbb tudományával, az alkímiával. Kutatni kezdte a mágikus tudás ősforrásait, bebarangolta az akkori ismert világ nagy részét, közben nyelvét és vallását is többször megváltoztatta. Az észak-afrikai arab városokból, ahol a földi módon megszerezhető titkos tudást kereste, visszafordult Európába. Ős-bölcsességet kereső szenvedélye az Ibériai-félsziget talmudista tudósaihoz, majd a Britszigetekre vitte, ahol druidákat keresett. Őket nem találhatta, de Írországbán megismerkedett az iskoláit Bordeaux-ban és Reimsben végző, az ellenreformáció legfrissebb tudományosságával hazájába visszatérő Geoffrey Keatinggel. Keating találkozásukkor már *Foras Feasa ar Éirinn (Írország története)* című nagy munkáját írta, melyben az ír mitikus történeti hagyományokat akarta összeegyeztetni a kor történettudományával ellenőrizhető ír történelemmel. Hexerich von Kelchblatt hosszabb időt töltött el az ír tudós mellett. A kolostorokban őrzött kódexek történeteit gyűjtötték és rendszerezték. Innen (talán néhány éven át is tartó) londoni tartózkodás után a német fejedelemségek némelyikének érintésével hazatért Erdélybe, ahol egy elhagyott Ferences rendház romjai között húzta meg magát. Életének utolsó éveiben a rendház romos kerengőjének kertjébe ültette el a külföldi országokból hozott magvakat, hogy amint a köréje gyűlt tanítványoknak mondta, „elplántálja élete történetének kertjét”.

Kovács Gáborján 3

AZ ÓSZIRMI KÓDEX

(részletek)

A kert építésével párhuzamosan új kódex készítésének szentelte minden fennmaradó idejét. A kódex hatvanhat lapjára csak városképeket rajzolt, melyek az általa kifejlesztett bonyolult titkosírással a vándorlásai során összegyűjtött tapasztalatokat mesélték el. Mindezt egy önmagát Hexerich von Kelchblatt tanítványának valló bejegyző soraiból tudhatjuk meg, aki a titkosírás néhány szabályát is leírja. A képek több szinten olvashatóak. Első szinten rövid versikéket találunk. Ezek nagyon sűrű, huszonegynéhány nyelv szabályainak és szavainak keveréséből megalkotott szövegek. Hexerich von Kelchblatt szándéka szerint a világegység lehetőségét ígérő, mindenki számára érthetőnek vélt zenei alapú világnyelven szólalnak meg. Második

szinten ezeknek a „halandzsaszövegeknek” a tömör versváltozatait, majd a harmadik szinten mesévé duzzasztott történeteit rejtik a képek. Tartalmukat tekintve a kódex képeinek megfejtései(?), fordításai(?) a teljesen egyénien használt alkimista szimbolika mögé rejtett belső mitikus táj leírását

4 adják: az önmagát Hexerich von Kelchblattnek nevező szerző megpróbálta világjobbító szándékkal megérteni, s a leszűrt tanulságokkal a közössége elé tárni emlékeit.

Teremtéstörténetek

a kezdet múltán
s a meglett dolgok
közt félúton kelt
álomittasan a világ-
végi
csontszikár sziget
mint ki
deres arccal korán lett

hajszálnak is beillő
első
fűsarjából csőrével
tép a semmiből
jött
tollgubac vár
míg szemközt part élesül
hogy legyen
hova –

oda
ejti halk énekszóval
ösvényül a világ
végi
csontszikár sziget
fűsarjnak tűnő
első hajszálát
induló – s megtérő – láb
nyom méretű
helyen
érintkezik a földnek
készülő
szegéllyel

*

Éjszaka.
Lombja nélkül
ághegyeivel
verődik a nappali ég
helyére vakult hideghez
a fa.

Megtorpan.
A teremtésre várva vesztegel.

*

Türelem.
Míg jégről lehet
gyöngye gördül.
Várni még.
Áttetszeni.
Erekkel átmetnszeni.
Elszántan megkapaszkodni
ágszerűen. Tollgubac
módjára dallammá
formálni a felköhögött
lélegzetet.
Egyre kisebb
szünetekkel.

*

Belégzéskor
az illat szétárad
a gyümölcsökben.
Megreked.
Kilégzéskor
ízét veszítve
hull
a lecsupaszodott
rögökre.
Megszáll.
Ősz.
Tél.
Tavas.
Nyár.

*

A mellén ejtett
karcolásba
hosszú vergődéssel
vért présel
a tüskehamboló.
A kökényszínű
cseppekkel
rejtegeti a sértő
tűhegyet:
lesz belőle porba
rajzolt bogyó,
egy évre rá újabb
tüskehamboló.

*

rekkenő
hűség
illattá lett
madárillesztő

*

A domb alól
nő vázába
szárat
sejt
kitölti

*

hétfőn pirkad
kedd
reggele szerdán
délben fürdik
a fényben csütörtök
délután tétován
sután pénteki
alkonyat után
kutat szombat
éjjel terped
széjjel vasárnap

hajnala benne
perceg éje
nappala belőle
sarjad a

*

Nappal és Éjszaka
régén egy test egy lélek
ként gabalyodtak egymásba
a Nappal tudta hiányzik
belőle éj-fele
az Éj tudta semmi
lenne nap-fele
nélkül egymásnak fe
szültek

Nappal vizet
Éjszaka földet
Nappal napot
Éjjel hideget

a hideg szegélyt növesztett
az lett
jég
jégbe fagyott ég
a dermedés elválasztott naprésztől
éjrészt
éjségtől napságot
mélységtől magságot

A Nappal felülről száz
körömmel kapirgálta
a jégeget szikráztak
körmei szétszóródtak
a csillagok
arca odaragadt
az éghez az Éj
alul rekedt
csonttá hűlt fa
hegyére ült onnan
nem ért a jégboltig
hegy

tetőre állt ágas
kodva is csak ujj
begyét tolhatta
a magasságba vándorolt
sokat akkor
talált egy

 megfagyott esőt
a megfagyott esőn
égig mászott
arcát a jeges
égre szorította
megolvasztotta kilukadt
az ég
lett ott nagy
 lék
léken át
meredt rá
a hidegtől megfakult
Nappal így lett a
 Hold

nem férnek
 át
folyvást a lékre hajolva
csókolják egymást
egyszer a Nappal ad csókot
arcot elöntő
 pirkadat
másszor az Éj hajol
álmot kibontó
 alkony

a csókok közt
ajándékok
vagyunk
 mi
olykor jég fölött
szemtől szembe a Nappal
olykor ég alatt
szemébe
tűnünk Éjszakának

a világ is ekképp
Sziromság
mint a Nappal
a fákat átjáró
meleg
az Éjjel ajándékai fel
engednek a fagyos
nyugalomba vissza
térnek a képek az em
lékezet nekimelegedik

Ószirmi
akár az Éjszaka
otthona a föld
dermedt
a Nappal ajándékai
folytonos
cselekvéssel küzdenek
a hideg ellen, míg
őrzik a fény és meleg
maradékát emlékekre
nincs

idő
az örök meg nem
állapodhatás él
teti őket így nem
fagynak szoborrá

középen a
folyton épülő ház
körötte
véghetetlen kerttel
mint égen a lék
átjárható ki benne él
tudod ki
úgy él benne
mint az első csókból meg
szökött csendes
mosoly

csonttá hűlt fa
gyott lombja felenged
nézz széjjel a levelek
hangja otthonosan cseng
keresed a kiutat
az evilági más
világ
hoz tisztások
ligetek sűrű vadon
vadcsapások mentén a
Szél
nélküli
erdő
áll utadban határ
talan telen
te is maradhatsz
rejtekekben feltáru
remeték beszédes
jelregetege
megfejtik a teremtés
szándékát felfejtik
és megint előlről

Szópuszta
lett a fagyott eső
szanaszét szóródott
toronyként elégtelenül
vezetett halkan permetez
ma is

benne alámerül
a hajnalkonyig
járásott
kút
ha szerencséd bányá
mélyére lök ha

Városhely
a csonttá hűlt fák
gyökerében őrlődő
hangyák átjárta

szikla
át meg át
mint zsibbadó lábat
zsibbadás az induló
élet
első jele volt
hangyamarta kövébe úgy
küzdötték bele
magukat
a hangyavadászok
mint élő lombba
fagyöngy felhőkbe akaszkodó
tornyaik
lakhelye szüntelenül ágaskodó
tetem

a
Fű hegye
ma is ugyanaz
a hegy a
honnan
ráboruló jég felé nyúj
tózott a reménnyel
telt Éjjel

a Völgyikútban
összegyűlő eső
olvadt égbolt
a Nappal meg-meg
újuló csókjaitól
szétterül
a földön

madarak
ha repülnek a jégen
siklanak

a lék vizében
lubickoló első
hal
múltjából minden

mozdulatával egy
egy gyökérbe kapaszkodó
virágot varázsol a hullám
okra

*

Ablakot látok csak
arca helyett. Hangját
háza rejti előlem.
Alkonyi félelem
fénylik belőlem.

*

Nap akart lenni de
későn kelt akkor lett
volna Hold de az
égen már az is volt
csillagnak sokan
követték menekült el
őlük zuhanni kezdett
hulltában csiszolta
ég formálta hideg
földet ért s lett puha
heg első hó
pehely akik lestek utána
estek nem maradhatott
maga mind ráhevert
ordított üvöltött
harsányan csillant fel
hevült elizzott
így vált belőle soha
volt vízcsepp arrébb
gördült jöttek mások
is lüktetett ér futott
patak folyó rohant
egyre
többen kapaszkodtak
belé kikíváncozott
közülük hal lett az első
napszínű holdpikkelyes földből
kibomlott izomcsomó
elnehezülten repülni

vágyott nézte az eget
 egész testében
 rugaszkodott télen át
 jégtömbbe
 fagyott tavasz melengette
 nyárra mint a pára újra
 szállt az égre visszahullt
 mindent látott gondolt egyet
 mást
 így se jó ember még nem
 volt ember lett lassú
 léptű egyedül
 maradt bámulta a ruganyos
 falkában futó állatokat ha
 megrészegült négy lábra
 ereszkedett lett volna velük
 egy lomhán koslatott
 nyomukban kijózanult újra
 égre nézett lett
 volna Nap Hold Csillag első
 hópehely bomló szárnyakra
 függesztett felhőt
 megülő madársereg hegyre
 mászott ugrott
 földbe nőtt szét
 hordják állatok belőle él
 égi szárnyas is benne
 úszik a hal

*

ajkáról
 csapadék
 pereg
 számtalan
 szemerkél
 ólomhangyák
 kavarnak
 alkalmatlanul
 szemtelen
 szomorkál
 kudarcra it-
 t élt

*

motyog
lesütött szemekkel
rongyhalomban bújó
zsebében babirgál
egyenletesen mormol
bűvölő igék roszognak
a kacatok között
drótdarabok
kopott tollak
foszló hajcsomó
pergő kéreg
leázott írások
rejtjelei
kavicsok
dödörög
mi fakad fel itt

*

Fal, falon keresztül-
feszített kezek, bordák. Nádszálak
lógnak a vakolatból – másutt a földből.
És valaha fúj a szél, lepereg a fáról.

*

széles felhős
mozdulattal
táncolt
a kimagasló lombokon
a hegyesebbeken
hogyan mászott oda
nem emlékszem
maga alá gyűrte a hideget

átélem

kristályokat pelyhezett
a szakálla
lepelbe burkolt
meztelen teste

gőzölgött
belefeledkezett
a ködökbe

nem tetszem át

15

kavarta
csupasztotta
leveleiktől megfosztotta
az ágakat
félrehajtotta fejüket

terelem

nem érdekelte
hányan lessük
azt akarta elhíttetni
varázsol
szárazon köhögött
rejtegette a hideget
eloroztta
a nagy havakat

nem merem

avar kavargott
a száraz patakmedrekben
láncra fűzve meneteltek
árnyékában
koldusok
csavargók

leterítem

szétterül
kitér
átér

tér

ha nedves szél botlana olvadó hóba

és a nap is belebogozná illatát
megfüröszténém benne

nincs mit

*

A lapuló mohákra
kanyargó csigalépcső tornya
csont. Szunnyad, feszül, ring
a hús közepében, horzsolja fájdalom.

*

A vérerek partján,
fenn a szemgödörknél
aludni úgy jó,
ha kihantolják az embert.
A felhőkhöz közel tollasodva,
nyílik és csukódik az éjszaka.

*

élelem után kutatnak
hangyák
járják eltántoríthatatlan
útjaikat
szájukban morzsák ragacsos
máz
hajnali eresztékei nyögnek percegve
illeszkedik
a város gyalult száraz
ölelésből
elillant gyantailat száll ide
valahová

